Perustuslakivaliokunnalle

Valiokunnan pyytämänä asiantuntijalausuntona hallituksen esityksestä laeiksi vankeuslain, tutkintavankeuslain ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta (HE 263/2016 vp) esitän kunnioittavasti seuraavaa.

1. Kysymys sitomisesta

Keskityn tässä lausunnossani kysymykseen vankien sitomisesta kuljetuksen aikana, koska esitykseen tältä osin nähdäkseni liittyy merkittäviä ongelmia perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien kannalta. Ongelmat koskevat ehdotettuja vankeuslain (1. lakiehdotus) 18 luvun 2 §:n ja tutkintavankeuslain (2. lakiehdotus) 13 luvun 2 §:n säännöksiä, joilla laajennettaisiin mahdollisuutta sitoa vangit kuljetuksen aikana. Samasanaiset säännösehdotukset kuuluvat:

> Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, lyhytaikaisen kuljetuksen ajaksi kaikki samassa ajoneuvossa kuljetettavat tutkintavangit voidaan sitoa, jos se on välttämätöntä vangin tai muun henkilön turvallisuuden suojelemiseksi tai kuljetuksen turvallisuuden säilyttämiseksi kuljetettavien suuren määrän, poikkeuksellisten liikenneolosuhteiden tai muun näihin rinnastettavan syyn vuoksi.

Kummankin pykälän samasanaisen 3 momentin mukaan lääkäriä ei olisi tarpeen kuulla, kun sitominen perustetaan 2 momenttiin. Kun 2 momentin sanamuoto liittää sitomisen kuljetuksen kestoon (“lyhytaikaisen kuljetuksen ajaksi”), sitä on luettava niin, ettei se enää voisi jatkua kun vanki tuodaan tuomioistuinsaliin (vrt. ehdotetun 3 momentin 2. virke). Ongelmallisena pidän säännösehdotusten loppuun sijoitettua viittausta muuhun rinnastettavaan syyhyn, joka itsessään on ongelmallinen sääntelyn täsmällisyys- ja tarkkarajaisuusvaatimusten kannalta.

2. Sitomista koskevien säännösehdotusten perustelut

Esitykseen sisältyy vajaan sivun mittaiset säätämisjärjestysperustelut, joissa aivan oikein on kiinnitetty huomiota perustuslain 7 §:n säännökseen oikeudesta henkilökohtaiseen koskemattomuuteen. Kuten säätämisjärjestysperusteluissa todetaan, sitominen merkitsee puuttumista vangin henkilökohtaiseen koskemattomuuteen. Suhtaudun kriittisesti perustelujen arvioihin, joiden mukaan nyt tarkasteltavat säännösehdotukset olisivat perustuslain kannalta hyväksyttäviä, koska ne olisivat täsmällisiä ja tarkkarajaisia ja myös suhteellisuusvaatimuksen

mukaisia, kun niiden soveltaminen esityksen laatijoiden mukaan rajoittuisi vain poikkeuksellisiin tilanteisiin ja päätettäisiin yksittäistapauksellisen harkinnan kautta.

Säätämisjärjestysperusteluissa on kokonaan sivuutettu Suomen kansainväliset ihmisoikeusvelvoitteet, joista olisi tullut ottaa huomioon ainakin Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 artikla, kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan yleissopimuksen (KP-sopimus) 7 ja 10 artikla sekä näiden sopimusten tulkinnassa huomioon otettavat YK:n yleiskokouksen hyväksymät vankeinhoidon vähimmäissäännöt. Palaan näihin ihmisoikeusasiakirjoihin erikseen lausuntoni seuraavassa jaksossa.

Itse säännösehdotusten yksityiskohtaisissa perusteluissa on lausumia, jotka tuntuvat olevan ristiriidassa säätämisjärjestysperusteluissa esitettyjen arvioiden kanssa. Esimerkiksi:

- Kuljetettavien "suurella määrällä" tarkoitetaan viittä tai useampaa vankia.
- "Poikkeuksellisilla liikenneolosuhteilla" tarkoitetaan mm. tietöitä, jotka etenkin kesällä ovat maanteillämme enemmän sääntö kuin poikkeus.
- Vaikka säännökset sanamuotonsa mukaan koskisivat "lyhytaikaisia" kuljetuksia, perustelujen mukaan niitä sovellettaisiin mm. "kuljetettaessa tutkintavankeja oikeudenkäyntiin suurempiin käräjäoikeuksiin".
- Sitomisen "välttämättömyyttä" arvioitaisiin mm. kuljetettavien "tekemiksi epäiltyjen rikosten" perusteella – siis varsin abstraktilla tasolla.

Jo nämä lausumat asettavat kyseenalaiseksi, onko esityksen laadinnassa otettu asianmukaisesti huomioon välttämättömyys- ja suhteellisuusperiaatteet. Yleisperusteluissa (jakso 3.3) on nähdäkseni vielä väljennetty säännöksen soveltamisalaa lausumalla, joka viittaa sitomisen käyttöön jo sillä perusteella, että välttämättömyysarvioinnille tarpeellinen tieto puuttuu (korostukset lisätty):

- Tällaisissa tilanteissa kuljetettavana voi olla erilaisista rikoksista epäiltyjä tutkintavankeja, joihin liittyvät *riskit eivät välttämättä ole Rikosseuraamuslaitoksen henkilökunnan tiedossa*. Tällaisessa tilanteessa voisi poikkeuksellisesti olla perusteltua ehkäistä *mahdolliset* vaaratekijät ennakolta sitomalla kuljetettavat vangit kuljetuksen ajaksi.[1]

Yleisperusteluissa (s. 7) on viitattu eduskunnan vuonna 2015 hyväksymään lausumaan (EV 255/2014 vp) ja sen taustalla olevaan lakivaliokunnan mietintöön (LaVM 17/2014 vp). Lausuma hyväksyttiin yksimielisesti ja ilman ainuttakaan puheenvuoroa täysistunnossa. Eduskunnan lausumat ovat tietenkin tärkeä virike lainvalmistelun käynnistämiseksi, mutta yhtä selvää on, ettei niillä voida oikeuttaa piittaamattomuutta perustuslaista tai ihmisoikeussopimuksista.

[1] Ks. myös yleisperustelujen jakso 1: "… vankeuslaissa ja tutkintavankeuslaissa säädettäisiin mahdollisuudesta sitoa *kaikki* kuljetettavat vangit lyhytaikaisen kuljetuksen ajaksi. Ehdotus mahdollistaisi vankien ja tutkintavankien sitomisen *nykyisestä yksittäistapauksellisesta harkinnasta poiketen kuljetuksen turvallisuuteen yleisemmin liittyvien seikkojen perusteella*."

Piittaamattomuuteen viittaa se, ettei hallituksen esityksen laadinnassa nyt ole otettu vakavasti niitä ongelmia, jotka olivat lakivaliokunnan tiedossa äsken mainitussa mietinnössä ja joiden valossa eduskunnan lausumaa siis on luettava (korostus lisätty):

> Saadun selvityksen mukaan esityksen valmistelun aikana on kuitenkin harkittu tutkintavankeuslakiin lisättäväksi säännös, jonka mukaan vangit voitaisiin kuljetuksen turvallisuuteen liittyvistä syistä sitoa myös kuljetuskohtaisesti. Hallituksen esitykseen ei kuitenkaan sisällytetty tällaista säännöstä, *koska valmistelussa katsottiin, etteivät vähäiset resurssit ja kuljetuskaluston puutteet ole hyväksyttävä syy vankien ja tutkintavankien perusoikeuksien yleiselle rajoittamiselle. Sääntelyn ongelmaksi nähtiin se, että se oikeuttaisi kuljetettavien vankien sitomisen ilman yksilökohtaista harkintaa, minkä katsottiin olevan perusoikeuksien rajoittamiselle asetetun suhteellisuusperiaatteen vastaista*.

Kansallisten perusoikeuksien rajoittamiseen liittyvät yleiset näkökohdat antavat aiheen suhtautua torjuvasti sitomista koskeviin säännösehdotuksiin. Jo eduskunnan lausumaan johtaneessa lakivaliokunnan mietinnössä ennakoitiin osa niistä ongelmista, jotka nyt ovat konkretisoituneet huonosti valmistellun hallituksen esityksen sisällössä: käytännölliset resurssinäkökohdat eivät ole hyväksyttävä syy rajoittaa perusoikeuksia, minkä lisäksi yksilökohtaisen harkinnan puute merkitsee, että myös vangit, jotka eivät anna aihetta minkäänlaisiin turvallisuusriskeihin, joutuisivat sidotuiksi vain sen takia, että heillä sattuu olemaan huono onni. Esitystä valmisteltaessa eduskunnan oikeusasiamies on turhaan varoittanut valmistelijoita nyt käsittelyssä olevan ehdotuksen ongelmallisuudesta perustuslain 7 §:n kannalta (ks. yleisperustelujen jakso 5). Ei edusta hyvää lainvalmistelua, että eduskunnan oikeusasiamiehen varoitus ohitetaan lyhyellä maininnalla sen sijaan, että havaittu ongelma korjattaisiin.

Ennen päätelmien esittämistä otan kuitenkin esiin hallituksen esityksen laadinnassa sivuutetut kansainväliset ihmisoikeusasiakirjat.

3. Asian arvioinnissa relevantit ihmisoikeusasiakirjat

3.1 Euroopan ihmisoikeussopimus

Kansainvälisten ihmisoikeussopimusten sivuuttaminen esityksen valmistelussa on hätkähdyttävää, kun otetaan huomioon että Euroopan ihmisoikeus-tuomioistuimella on useita ratkaisuja, jotka koskevat vapautensa menettäneen henkilön sitomista ja että useissa niistä viitataan Suomea koskevaan ratkaisuun *Raninen v. Suomi* (1997). Tuo ratkaisu kiteyttää ihmisoikeustuomioistuimen linjauksen suhteessa vankien sitomiseen käsiraudoin tai muin keinoin: Ihmisoikeustuomioistuin ei nähnyt hyväksyttävää yksilöllistä perustetta Ranisen panemiselle käsirautoihin, mutta katsoi kuitenkin, ettei kidutuksen ja epäinhimillisen kohtelun kieltoa koskevan 3 artiklan korkea soveltamiskynnys ylittynyt, kun sitomista ei osoitettu tehdyn halventavassa tarkoituksessa. Ihmisoikeustuomioistuin antoi Suomelle langettavan päätöksen henkilökohtaista

vapautta koskevan 5 artiklan loukkaamisesta laittoman vapaudenriiston muodossa, mutta tyytyi käsirautojen osalta vain moittimaan Suomea perusteluissa, ilman erillistä langettavaa päätöstä 3 artiklan loukkauksesta.[2]

Myöhemmässä käytännössään ihmisoikeustuomioistuin on viitannut *Raninen*-ratkaisuunsa, kun se on korostanut, että käsirautojen käytön tulee perustua sen kohteeksi joutuvan vangin yksilölliseen arviointiin, ks. esim. *Svinarenko ja Slyadnev v. Venäjä* (§ 117, 2014), *Garlicki v. Puola* (§ 73-75, 2011) ja *Yaziz Erdoğan Yağız v. Turkki* (§ 42, 2007). Muun muassa viimeksi mainitussa tapauksessa ihmisoikeussopimuksen 3 artiklan kynnys ylittyi, joten ihmisoikeus-tuomioistuin totesi sen loukkauksen. Ihmisoikeustuomioistuimen linjana on, että vangin sitominen ei itsessään yleensä ole 3 artiklan loukkaus, mutta arvioituna yhdessä muiden asiaan vaikuttavien tekijöiden kanssa se voi johtaa 3 artiklan loukkauksen toteamiseen.

Oikeuskirjallisuudessa ihmisoikeustuomioistuimen käytäntöä laajemmin on käsitellyt mm. Nigel Rodley (Treatment of Prisoners under International Law, 3rd edition, 2009 ss. 144-145). Viittaan myös vankeinhoidon ammattilaisille suunnattuun brittiläiseen teokseen Andrew Cole, A Human Rights Approach to Prison Management: Handbook for prison staff (2002), jossa kysymyksiä sitomisesta kuljetuksen aikana ja sitomisen yksilöllisestä arvioinnista tarkastellaan seuraavasti (s. 66, korostus lisätty):

---

[2] 56 §. As regards the kind of treatment in question in the present case, the Court is of the view that handcuffing does not normally give rise to an issue under Article 3 of the Convention where the measure has been imposed in connection with lawful arrest or detention and does not entail use of force, or public exposure, exceeding what is reasonably considered necessary in the circumstances. In this regard, it is of importance for instance whether there is reason to believe that *the person concerned would resist arrest or abscond, cause injury or damage or suppress evidence.* 57 §. The handcuffing of Mr Raninen had, as conceded by the Government, not been made necessary by his own conduct. Apart from the fact that the measure was itself unjustified, it had been imposed in the context of unlawful arrest and detention. In addition, he had, albeit only briefly, been visible to the public on his entering the military police vehicle outside the prison gate. He claimed that he had felt humiliated by appearing handcuffed in front of members of his support group (see paragraphs 14 and 23 above). These considerations are no doubt relevant for the purposes of determining whether the contested treatment was "degrading" within the meaning of Article 3 of the Convention. 58 §. However, the Court is not convinced by the applicant's allegation that the event of 18 June 1992 had adversely affected his mental state… Nor has the applicant made out his allegation that the handcuffing was aimed at debasing or humiliating him... Finally, it has not been contended that the handcuffing had affected the applicant physically. (59.) In the light of the foregoing, the Court does not find it established that the treatment in issue attained *the minimum level of severity required by Article 3* of the Convention. There has accordingly been no violation of this provision. (korostukset lisätty)

> *Physical restraints should not be used as a matter of course when a prisoner is being transferred from one location to another, either within a prison or outside the prison. In each case, their use should be based on an individual assessment of the risk posed by the prisoner.*
>
> Restraints may have to be used as a last resort to control a violent prisoner who is threatening the safety of others. As soon as that person stops the violent behaviour the restraint must be removed. Only in exceptional circumstances should restraints be used to prevent a prisoner harming him or herself. Best practice suggests that this should rarely be necessary, because there are alternative methods to prevent self-injury.

3.2 KP-sopimus

Vapautensa menettäneiden kohtelu on eräs niistä harvoista alueista, joilla YK:n vuoden 1966 yleissopimus kansalaisoikeuksista ja poliittisista oikeuksista (KP-sopimus) menee pitemmälle kuin Euroopan ihmisoikeussopimus. Sopimuksessa on Euroopan ihmisoikeussopimuksen tapaan määräys kidutuksen sekä julman, epäinhimillisen ja halventavan kohtelun kieltämisestä (7 artikla), johon liittyy kohtelun astetta koskeva soveltamiskynnys. Mutta KP-sopimuksessa on lisäksi laaja-alaisempi määräys, jonka mukaan kaikkia vapautensa menettäneitä "on kohdeltava inhimillisesti ja kunnioittaen ihmisen synnynnäistä arvoa" (10 artiklan 1 kappale).

Mainitun määräyksen tulkinnassa KP-sopimuksen riippumaton valvontaelin, YK:n ihmisoikeuskomitea, tukeutuu Vankeinhoidon vähimmäissääntöihin sen arvioinnissa, onko tietty kohtelu inhimillistä ja ihmisen synnynnäistä arvoa kunnioittavaa. Kyseiset säännöt esitellään seuraavassa alajaksossa, mutta jo KP-sopimuksen yhteydessä on syytä tuoda esiin, kuinka tämä yleismaailmallinen vankeinhoidon käytäntöjä ohjaava asiakirja on saanut oikeudellisesti sitovaa vaikutusta KP-sopimuksen kautta.

Ratkaisussa *Albert Womah Mukong v. Kamerun* (1994) ihmisoikeuskomitea kiteytti kantansa siihen, kuinka vähimmäissäännöt vaikuttivat KP-sopimuksen 10 artiklan soveltamisessa koskien niitä seikkoja, joista oli kyse tuolloin ratkaistussa yksilövalitustapauksessa:

> 9.3 As to the conditions of detention in general, the Committee observes that certain minimum standards regarding the conditions of detention must be observed regardless of a State party's level of development. These include, in accordance with Rules 10, 12, 17, 19 and 20 of the U.N. Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners… , minimum floor space and cubic content of air for each prisoner, adequate sanitary facilities, clothing which shall be in no manner degrading or humiliating, provision of a separate bed, and provision of food of nutritional value adequate for health and strength. It should be noted that these are minimum requirements which the Committee considers should always be observed, even if economic or budgetary considerations may make

> compliance with these obligations difficult. It transpires from the file that these requirements were not met during the author's detention in the summer of 1988 and in February/March 1990.

Toinen maininnan arvoinen ratkaisu on *Cabal ja Pasini v. Australia* (2003), jossa kaksi vankia oli oikeudenkäynnin yhteydessä omasta pyynnöstään sijoitettu tunnin ajaksi yhdelle vangille tarkoitettuun pieneen tilapäisselliin. Vaikka tämä perustui vankien omaan pyyntöön, ihmisoikeuskomitea piti 10 artiklan loukkauksena sitä, että edes lyhytaikaisesti kaksi vankia oli sijoitettu ahtaaseen selliin:

> 8.3 As to the issues raised by the authors' detention for an hour in a triangular "cage", the Committee notes the State party's justification that this holding cell was the only one capable of holding two persons at the time, and that the authors requested to be placed together. In the Committee's view, a failure to have a cell sufficient adequately to hold two persons is insufficient explanation for requiring two prisoners to alternately stand and sit, even if only for an hour, within such an enclosure. In the circumstances, the Committee considers this incident to disclose a violation of article 10, paragraph 1, of the Covenant.

Tässä samassa tapauksessa oli erikseen esillä myös valitus vankien sitomisesta. Ihmisoikeuskomitea tukeutui tässäkin kysymyksessä Vankeinhoidon vähimmäissääntöihin ja päätyi siihen, että kun sääntöjä 33 ja 34, muun muassa sitomisen perusteen yksilöllisestä arvioinnista oli noudatettu, sitominen ei ollut muodostunut KP-sopimuksen 10 artiklan loukkaukseksi:

> 8.2 … However, the State party has provided justification for the treatment in question, explaining that the assessment of the authors flight risk was made because they had in the past evaded arrest through the use of false travel and identity documents, that they had access to considerable financial resources; had made payments to other prisoners, and that prison intelligence had reported incidents of other prisoners offering to assist any escape in return for financial payment...

3.3 Vankeinhoidon vähimmäissäännöt

Kuten jo edellä toin esiin, KP-sopimuksen 10 artiklan tulkinnassa on haettu johtoa YK:n vankeinhoidon vähimmäissäännöistä arvioitaessa, millainen vapautensa menettäneiden kohtelu muodostuu KP-sopimuksen 10 artiklan loukkaukseksi. Itsessään vähimmäissäännöt eivät ole valtiosopimus tai muutoin oikeudellisesti velvoittava asiakirja, mutta ne voivat kuitenkin täsmällisesti laadittuina ilmaista sitovia kansainvälisiä ihmisoikeusnormeja suhteessa moniin vankeinhoidon käytännön tilanteisiin. Vähimmäissäännöt hyväksyttiin YK:ssa vuonna 1957 ja ne sisälsivät säännön 33 koskien sitomista (instruments of restraint). Säännössä kiellettiin tietyt sitomisen välineet, ja kuljetuksen aikaisen sitomisen osalta korostettiin pakenemisen vaaran yksilöllistä arviointia.

YK:n ihmisoikeuskomitean ohella myös Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on viitannut Vankeinhoidon vähimmäissääntöjen 33 sääntöön useissa sitomista koskevissa ratkaisuissaan, joissa sitomisen tarpeen yksilöllinen arviointi on usein todettu tekijänä, joka johti päätelmään, ettei Euroopan ihmisoikeus-sopimuksen 3 artiklaa ollut loukattu.

Vuonna 2015 YK:n yleiskokous hyväksyi Vankeinhoidon vähimmäissääntöjen uudistetun version, joka tunnetaan myös nimellä *Nelson Mandela –säännöt*. Asiakirja hyväksyttiin yksimielisesti YK:n yleiskokouksen päätöslauselmalla 70/175. Asiakirjan Suomennos julkaistaan sattumalta tänään 14.2.2017 tilaisuudessa, jonka avaa oikeusministeri Jari Lindström. [3] Lainaan tähän sääntöjen 47 ja 48 niiden uunituoreen suomennoksen mukaisina:

> SÄÄNTÖ 47
>
> 1. Kahleiden, ketjullisten rautojen tai muiden halventavien tai kipua tuottavien sitomiseen käytettävien välineiden käyttö on kiellettyä.
>
> 2. Muita sitomiseen käytettäviä välineitä saa käyttää ainoastaan seuraavanlaisissa tilanteissa, jos se on lain mukaan sallittua:
> (a) varotoimena vangin pakenemisen estämiseksi häntä siirrettäessä edellyttäen, että ne otetaan pois, kun vanki saapuu oikeus- tai hallintoviranomaisen luo; …
>
> SÄÄNTÖ 48
>
> 1. Silloin, kun sitomiseen käytettävien välineiden käyttö on sallittua säännön 47 kohdan 2 mukaisesti, sovelletaan seuraavia periaatteita:
> (a) sitomiseen käytettäviä välineitä saa käyttää ainoastaan silloin, kun mikään lievempi hallintakeino ei mahdollistaisi puuttumista vangin rajoittamattoman liikkumisen aiheuttamiin riskeihin;
> (b) sitomisessa on riskien tasoon ja luonteeseen perustuen käytettävä menetelmää, jolla liikkumiseen puututaan mahdollisimman vähän ja joka on kohtuullisesti saatavilla;
> (c) sitomiseen käytettäviä välineitä saa käyttää ainoastaan tarvittavan ajan, ja niiden käyttö on lopetettava mahdollisimman pian sen jälkeen, kun vangin rajoittamattomasta liikkumisesta ei enää aiheudu riskejä.

Vähimmäissääntöjen 47.2 (a) ja 48.1 kohdista ilmenee selvästi, että kuljetuksen aikaisen sitomisen tulee perustua sitomisen kohteena olevan vangin yksilölliseen arviointiin. Toisen vangin vaarallisuus tai vankien lukumäärä

[3] Ks. Nelson Mandela –sääntöjen suomennos ja sen julkistamista koskeva tiedote http://rikosseuraamus.fi/fi/index/ajankohtaista/julkaisut/muitajulkaisuja.html ja http://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/ajankohtaista/tiedotteetjauutiset/Tiedotteetjauutiset2017/02/yknvankeinhoidonvahimmaissaantojenelinelsonmandela-saantojensuomennoksenjulkistamisseminaari14.2.2017.html

samassa kuljetuksessa eivät ole hyväksyttäviä perusteita käyttää sitomista vankikuljetuksen aikana.

4. Päätelmä

Hallituksen esitys on puutteellisesti valmisteltu, kun siinä esitetty perusoikeusarviointi on suppea ja ylimalkainen, ja kun kysymystä vangin sitomisesta ei ole lainkaan arvioitu Euroopan ihmisoikeussopimuksen, KP-sopimuksen ja Vankeinhoidon vähimmäissääntöjen valossa. Mainitut kansainväliset ihmisoikeusasiakirjat oikeuttavat vangin sitomisen kuljetuksen aikana vain, kun tälle on vangin omaan käyttäytymiseen perustuva yksilöllinen oikeutus. Yhden vangin väkivaltaisuus tai paon vaara ei oikeuta sitomaan muita vankeja, ei liioin kuljetuskaluston niukkuus tai vanhanaikaisuus.

Hallituksen esityksen edellä tarkastellut säännökset vankien sitomisesta kuljetuksen aikana ovat itsessään ristiriidassa KP-sopimuksen 10 artiklan kanssa ja voivat yhdessä muiden asiaan vaikuttavien tekijöiden kanssa johtaa yksittäisessä tapauksessa arvioon KP-sopimuksen 7 artiklan ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 artiklan loukkauksesta. Siksi säännökset ovat ristiriidassa myös perustuslain 7 §:n kanssa. Ne tulee poistaa hallituksen esityksestä.

Vankikuljetusten tuvallisuutta koskevan eduskunnan vuonna 2015 hyväksymän lausuman toteuttamiseksi on etsittävä muita keinoja kuin ihmisoikeuksien loukkaaminen. Sitominen kuljetuksen aikana pelkästään vangin yksilöllisen arvioinnin perusteella on mahdollista toteuttaa parantamalla kuljetuskalustoa ja lisäämällä kuljetuksia, esimerkiksi niin, että väkivaltaiseksi tai pakovaaralliseksi tiedetty vanki kuljetetaan muista erillään.

Firenzessä 13 päivänä helmikuuta 2017

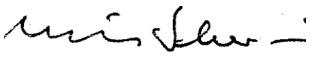

Martin Scheinin, professori